

Türkiye’de Psikiyatri Alanında 1981-2018 Yılları Arasında Yapılmış Uzmanlık Tezlerinin Değerlendirilmesi

Burcu Rahşan ERİM¹, Semih PETEKKAYA²

ÖZET

Amaç: Türkiye’de Psikiyatri alanında yapılan uzmanlık tezleri niteliksel açıdan değerlendirilerek tezlere yönelik bakış açısı, tezlerin yayın olmasında etkili faktörler ve tez-akademik kariyer ilişkisinin incelenmesi planlanmıştır.

Yöntem: Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi’ne (ULAKBİM) ait internet adresinde ‘psikiyatri, ruh sağlığı ve hastalıkları’ terimleri kullanılarak tam metnine ulaşılabilen, izinli tezler çalışmaya dâhil edilmiştir. Tez yayınları tez yazarı, tezin adı ve danışmanın adı kullanılarak SCI, SCI-E endeksleri ve Google, Google Scholar, PubMed arama motorlarında taranmıştır.

Bulgular: Değerlendirilen 910 tezin 748’i üniversitelerde tamamlanmıştır. Tezlerin yayın olma oranı %37,7 iken PubMed’de yayın olma oranı %19,2, SCI ve SCI-E endekslerde % 28,5, Google Scholar’da %31,9’dur. Tezlerin yayın olmasıyla araştırma tipi, danışman unvanı ve akademik kariyer yapma arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur. Tez yayınlarında birinci isim olan uzmanlık adaylarının daha sıklıkla akademik kariyer yaptığı ve üniversitelerde uzmanlık eğitimlerini tamamladıkları anlaşılmıştır. Akademik kariyer yapanların uzmanlık sonrasında tez konularında yayına devam etmelerinde de istatistiksel anlamlılık saptanmıştır.

Sonuç: Bu çalışmada tezlerin yayın olmasında tezin araştırma biçimi, tez danışmanı unvanı, akademik kariyer yapma faktörlerinin ön planda olduğu gösterilmiş ve uzmanlık tezlerinin yayın olmasının önemi vurgulanarak ileriye dönük yapılacak tez çalışmalarına ışık tutulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Psikiyatri, uzmanlık tezi, yayın, eğitim, araştırma

GİRİŞ

Tıpta uzmanlık eğitimi özünde, Tıpta Uzmanlık Kurulu (TUK) denetiminde, üniversiteler ile eğitim ve araştırma hastaneleri bünyesinde yürütülen ve tıp doktorlarına belirli alanlarda özel beceri kazandırma yoluyla yetki sağlamayı

SUMMARY

Retrospective Analysis of Psychiatry Specialization Theses Made Between 1981-2018 in Turkey

Objective: In this study, we aimed to qualitatively evaluate the views to the Psychiatry specialization theses, variables affecting publishing of these, and the relationship with the academic career of authors of these theses in Turkey.

Method: Theses were searched from the website of Higher Education Board Presidency National Dissertations Center using the terms “psychiatry, mental health and diseases”. Only the theses with full texts were included in the study. The publications associated with these theses were searched using SCI and SCI-E, Google, Google Scholar and PubMed by using the names of authors and their advisors.

Results: We were able to find 910 theses. 748 of the 910 were completed in universities. The overall publication rate of the theses was 37.7%. 19.2% were indexed in PubMed, 28.5% in SCI and SCI-E and 31.9% in Google Scholar. Publication of a thesis was significantly associated with the field of research, the title of the advisor and whether the owner of the thesis had later become a faculty member. Residents who were trained at universities were more likely to publish as a first author. Being first author was associated with later academic career. In addition, those who continued their career as an academic continued to publish on a similar subject more than those who did not.

Conclusions: In this study, the type of the research, title of the advisor, enrolling an academic career were associated with the publication of the theses. We hope our results would help better publication of the theses in the future.

Keywords: Psychiatry, thesis, publication, education, research.

amaçlayan bir lisansüstü eğitim programıdır (Sevinç 2001, Karaman ve Bakırcı 2010, (Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği, 2014).

Ülkemizde hekimlerin tıpta herhangi bir alanda uzmanlık eğitimini tamamlamaları için uzmanlık sınavını başarı ile

Geliş Tarihi: 03.03.2019, **Kabul Tarihi:** 08.12.2019, **Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 10.02.2020

¹Dr. Öğr. Üyesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniv. Tıp Fak., Psikiyatri AD., Bolu. ²Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniv. Tıp Fak., Adli Tıp AD., Çanakkale.

BRE: <https://orcid.org/0000-0003-4145-8969>, **SP:** <https://orcid.org/0000-0003-3851-6953>

Dr. Burcu Rahşan Erim, e-posta: drburcurahsan@yahoo.com

geçmeleri gerekmektedir. Tıpta uzmanlık yönetmeliğine göre adayların uzmanlık sınavına girebilmelerinin ilk şartı da uzmanlık eğitimi gördükleri dala ait bir konu üzerinde tez hazırlamalarıdır (Tıpta ve Dış Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği, 2014). Aynı yönetmelikte, tezin uzmanlık adayının eğitiminin ilk yarısı içerisinde tez danışmanı tarafından araştırma görevlisinin de istediği bir konuda belirlenmesi gerektiği ifade edilmektedir (TUEK, 2017).

Lisansüstü eğitim temelde bilgiyi üreten, kullanan, eleştiren ve üreten bir düşünce tarzıyla problem çözebilecek nitelikte bilim insanları yetiştirmeyi amaçladığından, lisansüstü eğitimin planlanması ve etkin şekilde yürütülmesi o ülkenin gelişmişlik düzeyi ile yakından ilgilidir (Alhas 2006, Karaman ve Bakırcı 2010). Lisansüstü eğitimin kişinin uzmanlık yaptığı bilim alanına özgü bilgi, tutum ve becerilerin yanı sıra özellikle tez yaparken kullanacağı araştırma teknik yeterliklerinin, bilimsel tutum ve davranışlarının kazandırılmasına yönelik olması gerekmektedir (Karaman ve Bakırcı 2010).

Türkiye’de ve dünyada tez yazımı lisansüstü eğitimin tamamlanmasında anahtar rol oynamaktadır. Uzmanlık tezleri bilimsel araştırma için büyük bir fırsattır. Tez yazımı, adayda bilimsel bir ruhun gelişmesine yardımcı olmanın yanı sıra sorgulama ve araştırma tekniklerini kullanma yeteneğini geliştirerek, uzun vadede analitik problem çözme ve bilimsel yazımı eleştirel olarak yorumlama becerisi edinilmesini sağlar (Ogunyemi ve ark. 2005). Bir tez yazımında öğrenilen araştırma becerilerinin, analitik ve örgütsel becerilerin, uzmanlık adaylarına bir ömür boyu hizmet edeceği göz önünde bulundurulduğunda tez yazım ve yayınlanmasının önemi daha fazla öne çıkmaktadır (Cone ve Foster 1993).

Yazım sürecinin tamamlanmasından sonraki adım sonuçları açıklamaktır. Öncelikle tez jürisine, ardından bilimsel bir kongredeki meslektaşlara sunumla başlayan süreçte tezin bilimsel yönü ancak hakemli bir dergide yapılan yayımla tamamlanabilir (Salmi ve ark. 2001, Younes ve ark. 2005, Dhaliwal ve ark. 2010). Bu sebeple hazırlanan tezlerin salt adayın uzman unvanını almasına değil, aynı zamanda yayın yoluyla bilimsel alana katkıda bulunmasına yönelik bir başlangıç olması da tezin önemli amaçlarından biri olmalıdır. Ancak tezin araştırma görevlisinin yaptığı ilk bilimsel yazı olmasının dezavantajlarını da göz önünde tutmak gerekebilir. Tez çalışmasından önce bilimsel yayın faaliyetlerinde bulunmuş olma, tezin yazımı ve ardından bilimsel bir yayına dönüşmesinde avantaj olabilir. Bu noktada kurumlarda uzmanlık adaylarına verilen eğitimin niteliği öne çıkmaktadır. Konuya ilişkin psikiyatri alanında ülkemizden veriye ulaşılamamakla birlikte yakın zamanda göğüs kalp damar cerrahisi araştırma görevlileriyle yapılan bir anket çalışmasında katılımcılar arasında kurum farkı gözetilmeksizin tüm süreç boyunca %32,9’unun hiç eğitim almadıklarını ve %67’sinin alanlarında edindikleri bilgileri en fazla kıdemlilerinden edindiklerini bildirmeleri düşündürücüdür. Aynı çalışmada uzmanlık öğrencilerinden

eğiticilerini de değerlendirmeleri istenmiş sağlık bakanlığında çalışan araştırma görevlisi hekimlerin %51,4’ü eğiticilerini yetersiz bulmuş ve bu durumu da en sık iş yükü fazlalığı ile gerekçelendirmişlerdir (Çıtak ve Altaş 2012). Çalışmanın sonuçları uzmanlık eğitim sürecine dair oldukça önemli olumsuzluklara dikkat çekmektedir.

Ülkemizde yılda yaklaşık 5000 uzmanlık tezi üretildiği bilinmektedir. Bu tezlerin sayısı kadar niteliğindeki artışın da sağlanması ülkemiz bilimsel yazını için büyük öneme sahiptir (TUEK, 2017). Bu noktada uzmanlık eğitim sürecinin önemi daha çok ortaya çıkmaktadır. Ancak ne yazık ki hem ülkemizde hem de dünyada istenilen seviyede tez-yayın oranlarına ulaşılamadığı bilinmektedir (Sipahi ve ark. 2014).

Tezin bilimsel yayına dönüşmesi, tek başına araştırma görevlisinin nitelikli yayın yapma kabiliyetiyle ölçülemez. Bu noktada kişinin ilgi alanları, uzmanlık eğitimi aldığı kurumun olanakları, birlikte çalıştığı tez danışmanı gibi birçok faktörün etkileşiminin tezin seçimi, niteliği ve yayına dönüşümünde etkili olabileceği düşünülebilir. Ruh sağlığı ve hastalıkları alanında ülkemizde tezlere dair bu konudaki verileri içeren kapsamlı bir çalışmaya ulaşılamamıştır.

Araştırmamız içerisinde psikiyatri tezlerinin tamamlandıkları yıllar, konuları, araştırma biçim ve yöntemleri, yapıldıkları yerler, tez danışmanları gibi tez-yayın ilişkisinde etkili olabilecek olası etmenler dışında, akademik kariyerle tez-yayın bağlantısının incelenmesi de planlanmıştır. Böylelikle ileride tez hazırlayacak olan uzmanlık öğrencilerine ve tez danışmanlarına katkı sunulması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu tanımlayıcı ve kesitsel çalışmada; Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi’ne ait internet adresinde ana bilim dalı bölümünde “ruh sağlığı ve hastalıkları” ile “psikiyatri” anahtar kelimeleri kullanılarak 1981 ile 2018 yılları arasında psikiyatri alanında yapılan 932 adet tıpta uzmanlık tezine ulaşılmış, tam verilerine ulaşılabilen ve internet üzerinden yazarlar tarafından ulaşım hakkı verilen 910 tez değerlendirmeye alınmıştır. Bu sebeple ayrıca etik kurul onayı alınmamıştır.

Tezlerin dökümü yapılırken 2000 yılına kadar olan tez sayısının diğer yıllara göre düşüklüğü, akademik teşvik ölçütlerindeki değişiklik sebebiyle bu yıldan sonra olabilecek değişikliğin değerlendirilebilmesi için 2000 yılına dek yapılan tezler tek bir kategoride toplanırken, mümkün olduğunca tez sayılarının dengelenmesi ve 2018 yılındaki tezlerin yayın olma oranlarının değerlendirilmesindeki sınırlılıklar düşünülerek dörder yıllık aralıklarla değerlendirme yapılmıştır.

Tezlerin basılma tarihi ve yayın yılı, tez araştırmasının yapıldığı yer, yöntem, konu, tez danışmanının akademik unvanı,

tezin yayın olup olmadığı, ne kadar süre sonra yayınlandığı, yayının yer aldığı veri tabanı, yayınlanan tezde tez öğrencisinin kaçınıcı isim olduğu, tez sonrası akademik kariyer, teze aynı konudaki araştırmaların devamı konuları araştırılmıştır. Adı geçen tezlerden elde edilen yayınlar tez yazarı ve danışmanın adı kullanılarak SCI (Science Citation Index, Bilim Alıntı Endeksi), SCI-E (Science Citation Index-Expanded, Genişletilmiş Bilim Alıntı Endeksi), Google, Google Scholar ve PubMed veri tabanlarında taranmıştır.

Araştırma türüne göre tezler gruplandırılırken tezlerde kullanılan tüm araştırma biçimlerine yer verilmeye çalışılmıştır, ancak karışık desenle yapılan çalışmalarda, çok daha az sayıda yapılan çalışmaların diğerlerinin içerisinde kaybolmamasına dikkat edilerek birleştirmeler yapılmıştır. Örneğin kontrollü kesitsel çalışmalar gibi araştırmalar yaygın olarak yapılan kesitsel çalışmalar altında değil, çok daha az sayıda olan kontrollü çalışmalar başlığı altında toplanmıştır. Bu bağlamda sadece ilaç çalışmaları ayrı tutulmuştur. Bilimsel anlamda ayrı bir çalışma tipi olmamasına karşın içinde pek çok desen barındırıldığından ayrı bir kategoride değerlendirilmiştir.

İstatistiksel Değerlendirme

Veriler SPSS 22.0 paket programı ile değerlendirilmiş, tanımlayıcı istatistiksel metotların yanı sıra kategorik değerler için ki kare testi kullanılmıştır. Bununla birlikte yapılan istatistik değerlendirmede hücrelerin %20'den fazlasının 5'ten küçük olduğu durumlarda "Fisher's exact test" ve çok gözlü tablo uygulaması için Monte Carlo seçeneği aktif hale getirilmiştir. Elde edilen anlamlı farklılığın kaynağını saptamak için "Standardize edilmiş düzenleme (adjusted standardized)" uygulanarak ≥ 2 olan değerler dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Anlamlılık için $p < 0,05$ kabul edilmiştir.

BULGULAR

Çalışma kapsamında 910 tezin yıl aralıklarına göre yapılan tez sayısı ve yayın olan tez ilişkisi Tablo 1'de sunulmuştur.

Tezin yayına dönüşümünün uzmanlık eğitiminin bitirilmesini takiben 1 yıldan daha kısa bir süre ile 13 yıla uzayan bir zaman aralığında gerçekleştiği, ortalama yayın süresinin ise $2,83 \pm 2$ yıl olduğu saptanmıştır. Tezlerin 748'i (%82,2) devlet üniversitelerinde, 148'i (%16,3) sağlık bilimleri üniversitesine bağlı eğitim araştırma hastanelerinde ve 14'ü (%1,5) de özel üniversitelerde yapılmıştır.

Tez-yayın oranı tüm tezlere oranlandığında en fazla yayın 2011-2015 yılları arasında olsa da (456/170), yıl aralığı içinde yapılan tez sayısı ve tez-yayın oranı dikkate alındığında 2006-2010 yılları arasında (285/129) daha fazla yayın yapıldığı görülmektedir.

Tablo 1. Tezlerin Yapıldığı Yıllara ve Yayın Olma Oranına Göre Dağılımı

Tez Yıl Aralığı	1981-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015	2016-2018	Toplam
Tez Sayısı (n, %)	55, %6	42, %4,6	285, %31,3	456, %50,1	72, %8	910, %100
Yayın Sayısı (n, %)	17, %1,8	16, %1,7	129, %14,2	170, %18,7	9, %1	341, %37,4

($\chi^2=30,41$; $df=4$; $p<0,01$)

Tez Sayısı (n): Belirlenen zaman aralığında tamamlanan tez sayısı, %: Bu tezlerin tüm zamanlarda yapılan toplam tez sayısına oranı

Yayın sayısı (n): Belirlenen zaman aralığında yapılan yayın sayısı, %: Bu yayınların tüm zamanlarda yapılan toplam tezlere oranı

Tablo 2. Araştırma Türüne Göre Tezlerin Yayına Dönüşüm Oranları

Araştırma Türü	*Tez Sayısı (n, %)	**Yayın Sayısı (n, %)
Kesitsel-Geriye Dönük	799, %87,8	280, %30,8
İleriye Dönük	20, %2,2	11, %1,2
Geçerlik-güvenirlilik	16, %1,8	7, %0,8
Deney	5, %0,5	2, %0,2
Epidemiyoloji	26, %2,9	15, %1,6
İlaç Çalışması	20, %2,3	12, %1,3
Karşılaştırmalı	18, %1,9	8, %0,9
Kontrollü	6, %0,6	6, %0,6
Toplam	910, %100	341, %37,4

($\chi^2=40,41$, $df=18$, $p<0,05$)

*Tez Sayısı (n): Belirlenen araştırma türüyle tamamlanan tez sayısı, %: Bu tezlerin tüm zamanlarda yapılan toplam tez sayısına oranı

**Yayın sayısı (n): Belirlenen araştırma türüyle yapılan tezlerden üretilen yayın sayısı, %: Bu yayınların tüm zamanlarda yapılan toplam tezlere oranı

Tezlerin en fazla kesitsel ve geriye dönük araştırma türünde yapılmasına karşın, bu tezlerin yayın oranı ileriye dönük, karşılaştırmalı ve kontrollü tipte olanlardan çok daha düşüktür. Bu konuda istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır.

Araştırma yöntemi olarak en çok kullanılan (572 tez; %63,2) görüşme, anket ve ölçeklerin uygulandığı tezlerde yayına dönüşüm oranı %22,7'dir. Laboratuvar tahlili kullanılarak yapılan araştırmalarda (176 tez; %19,3) yayın oranı %8; nörokognitif/nörofizyolojik testlerde (94 tez; %10,3), %3,7; görüntüleme yöntemlerinde (36 tez; %3,9) %1,5; hayvan çalışmalarında (13 tez, %1,4) %0,6; EEG, EMG, ERP kullanılan tezlerde (11 tez; %1,2) %0,4; insanda ilaç çalışmalarında (3 tez, %0,3) %0,1; nörolojik muayene, bilgisayarla değerlendirme ve ışık terapisi yöntemleri kullanılan tezlerde ise (3 tez; %0,3) yayın oranı %0,2 bulunmuştur. Dosya taranarak yapılan tezlerden (2 tez; %0,2) yayın yapılmadığı anlaşılmıştır. Araştırma yöntemi ve tez-yayın oranı arasında istatistiksel anlamlılık saptanmamıştır. Birden fazla yöntemin kullanıldığı tezlerde nadiren yapılan yöntemleri genelin içinde eritmek adına bir hiyerarşi izlenmiş, ayrıca kurum olanakları, uygulaması ek bilgi gerektiren, görece daha girişimsel yöntemleri ön plana çıkaracak biçimde bir dağılım yapılmıştır. Örneğin hem anket, hem de laboratuvar tahlili kullanılan tezler laboratuvar yöntemleri başlığı altında incelenmiştir.

Tablo 3. Tez Konularının Kurumlara Göre Dağılımı

Tez Konusu	Devlet Üniversiteleri (n, %)	Sağlık Bil. Üniversitesi (n, %)	Özel Üniversite (n, %)
Psikotik Bozukluk	103, %11,3	32, %3,5	0, %0
Afektif Bozukluk	159, %17,4	25, %2,7	5, %0,5
Kişilik Bozukluğu	15, %1,6	1, %0,1	0, %0
Anksiyete Bozukluğu	76, %8,3	8, %0,89	2, %0,2
Cinsel İşlev Bozukluğu	27, %2,9	6, %0,6	0, %0
Adli Psikiyatri	2, %0,2	15, %1,6	1, %0,1
Dissosiyatif Bozukluk	3, %0,3	0, %0	0, %0
DEHB*	32, %3,5	4, %0,4	1, %0,1
Bağımlılık	47, %5,1	11, %1,3	2, %0,2
Somatoform Bozukluk	20, %2,1	1, %0,1	0, %0
Kadın Ruh Sağlığı	33, %3,6	3, %0,3	0, %0
Konsültasyon-Liyeron	61, %6,7	4, %0,4	2, %0,2
Yas	4, %0,4	0, %0	0, %0
Uyku	10, %1	0, %0	0, %0
Genel Tarama	16, %1,7	0, %0	0, %0
Psikofarmakoloji	6, %0,6	0, %0	0, %0
Travma	15, %1,6	4, %0,4	1, %0,1
İntihar	13, %1,4	9, %0,9	0, %0
Demans	7, %0,7	2, %0,2	0, %0
Tükenmişlik	7, %0,7	0, %0	0, %0
Bağlanma Kuramları	9, %0,9	8, %0,8	0, %0
EKT**	8, %0,8	2, %0,2	0, %0
Evlilik	6, %0,6	0, %0	0, %0
Metabolik Sendrom	16, %1,7	2, %0,2	0, %0
Geropsikiyatri	8, %0,8	0, %0	0, %0
Yeme Bzk. ve Beslenme	17, %1,8	1, %0,1	0, %0
Epilepsi	2, %0,2	1, %0,1	0, %0
Otizim	3, %0,3	0, %0	0, %0
Davranış Bozukluğu	6, %0,6	1, %0,1	0, %0
Kognitif Terapi	2, %0,2	1, %1	0, %0
Diğer	15, %1,6	5, %0,5	0, %0

*Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu

**Elektrokonvülsif Tedavi

($\chi^2=134,89$; $d=62$; $p<0,01$; Fisher's Exact Test=118,38)

n: Belirlenen konuyla tamamlanan tez sayısı, %: Bu tezlerin yapılan toplam tez sayısına oranı

Konu seçimleri incelendiğinde uzmanlık adaylarının yaklaşık yarısının afektif bozukluklar (189; %20,7), psikotik bozukluklar (135; %14,8) ve anksiyete bozuklukları (86; %9) konularında tez hazırladıkları görülmüştür. “Diğer” adı altında sınıflandırılan internet kullanımı, halk sağlığı, transseksüalite ve cinsiyet hoşnutsuzluğu, ruminatif düşünce, grup psikoterapileri, benlik saygısı, hastane yatışı, ergenlik, deliryum, mizofoni, fenomenolojik yaklaşım, kumar, hipoksi etkileri, dövme yaptırma konularında ancak 1-3 arası tez hazırlandığı

anlaşılmaktadır. Ancak tez konuları ile tezlerin yayınlanması arasında istatistiki olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Konular daha çok çalışılardan daha az olanlara göre ayrılarak dağıtılmıştır. Bu noktada az rastlanılan konu ve araştırma gruplarının gözden kaçmaması, ek olarak istatistiki kolaylık da düşünülerek gruplandırma yapılmıştır. Örneğin geriatrik popülasyonda uyku özellikleri “geropsikiyatri” adı altında ya da trans bireylerde afektif özellikler “diğer” kategorisinde değerlendirilmiştir.

Tez konularının kurumlara göre dağılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($\chi^2=134,89$; $df=62$; $p<0,01$). Sağlık bilimleri üniversitelerinde şizofreni spektrumu, adli psikiyatri, intihar, bağlanma kuramları, devlet üniversitelerinde ise konsültasyon-liyeron konulu tezlerin ağırlıkta olduğu görülmüştür.

Tez danışmanı ve yayın olma ilişkisi incelendiğinde; tezlerin sayısı tez danışmanı profesör olan grupta 438 ve yayın olma sayısı 176 (%40,1), tez danışmanı doçent olan grupta 261 ve yayın olma sayısı 82 (%31,4), tez danışmanı yardımcı doçent olan grupta 122 ve yayın olma sayısı 82 (%67,2), tez danışmanı uzman olan grupta 89 ve yayın olma sayısı 28'dir (%31,4). Gruplar arasında tez danışmanının yardımcı doçent olduğu grup lehine anlamlı farklılık saptanmıştır ($\chi^2=9,8$; $df=3$; $p<0,05$). Bu grupta yönetilen tez sayısı tez danışmanı profesör ve doçent olan gruptan çok daha düşük olmasına karşın, tezlerin yayın olma oranı en yüksekti (Bu durum ayrıca bir tabloyla gösterilmemiştir).

Yayın olan tezlerin yapıldığı kurumlar ve yayınların yapıldığı veri tabanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Tezin yayınlandığı veri tabanı ve yapıldığı kurumun dağılımı Tablo 4'te sunulmuştur. Aynı yayın farklı indeks ve veri tabanlarının birden fazlasında yer alabildiğinden toplam rakamlarda farklılıklar oluşmaktadır.

Bu çalışmada akademik kariyer bir üniversitede en azından yardımcı doçent/doktor öğretim üyesi kadrosunda çalışıyor olmak olarak tanımlanmıştır. Bu konudaki bilgilere Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurumu veritabanları taranarak ulaşılmıştır.

Akademik kariyer ve tez-yayın oranı ($\chi^2=56,25$; $df=1$; $p<0,01$), tezde ilk isim olma ($\chi^2=10,01$; $df=1$; $p<0,01$) ve uzmanlık eğitimi sonrasında aynı bilimsel alanda yayına devam etme ($\chi^2=238,55$; $df=1$; $p<0,01$) arasında istatistiksel farklılık çok belirgindir.

Bilimsel yayına devam değerlendirilirken aynı konuda yapılan birden fazla yayının aynı çalışmadan çıkan verilere dayanıp dayanmadığı ayrıca araştırılmamıştır.

Ek olarak tezin yapıldığı kurum ve akademik kariyer arasında da anlamlı farklılık gösterilmiştir ($\chi^2=8,62$; $df=2$; $p<0,05$).

Tablo 4. Yayın Olan Tezlerin Yapıldığı Kurumlar ve Yayınların Yapıldığı Veri Tabanları

Veri tabanı	Devlet Üniv.	Sağlık Bil. Üniv.	Özel Üniv.	Test	df
PubMed	149	24	2	$\chi^2=1,31$	2
SCI ve SCI-E	231	36	3	$\chi^2=3$	2
Google Scholar	291	46	3	$\chi^2=5,04$	4

Sağlık Bil. Üniv.: Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Özel Üniv.: Özel Üniversite.
İstatistiksel anlamlılık saptanmamıştır.

Tablo 5. Akademik Kariyer ve Tez-yayın İlişkisi

Ak. Kar.	Tez Yayın Değil	Tez Yayın	Test	df
			$\chi^2=56,2$	
Evet	70	112		*1
Hayır	499	229		
Ak. Kar.	Yay. İİ	Yay. İİD	$\chi^2=10,01$	*1
Evet	96	16		
Hayır	158	68		
Ak. Kar.	AAYV	AAYY	$\chi^2=238,55$	*1
Evet	135	47		
Hayır	121	607		

Ak.Kar.:Akademik Kariyer, Yay. İİ: Yayında İlk İsim, Yay. İİD: Yayında İlk İsim Değil, AAYV: Aynı Alanda Yayını Var, AAYY: Aynı Alanda Yayını Yok.
*: p<0.01

TARTIŞMA

Çalışmamız içerisinde değerlendirilen 910 uzmanlık tezinin yıllara göre dökümü yapıldığında, 2000'li yıllardan itibaren tez-yayın oranında giderek yükselen bir eğilim göze çarpmaktadır (Tablo 1). Bu durum Yükseköğretim Kurulu'nun 2000 yılından sonra akademik teşvik ölçütlerinde tezlerin yer almasıyla ilişkilendirilebilir (Sipahi ve ark. 2014), ancak tek başına bu etmen açıklayıcı olmayabilir.

Bu çalışmada en fazla tez ile tez-yayın oranı 2011-2015 yılları arasında saptanmıştır (Tablo 1). Tez sayılarından anlaşıldığı üzere, TUS (Tıpta Uzmanlık Sınavı) kadrolarında bu yıllarda daha fazla oranda uzman verecek biçimde artış olduğu görülmektedir. Ancak 2006-2010 yılları arasında bu sayının yaklaşık yarısı kadar uzmanlık tezi tamamlanmasına rağmen yayın olma oranlarına bakıldığında iki yıl aralığı arasındaki fark düşüktür, görece olarak aslında 2011-2015 yılları arasında tez-yayın olma oranı düşmüştür. Elimizde bu durumu açıklayacak veri bulunmamaktadır. Araştırmamızda tezlerin ortalama yayın süresi olarak saptanan 2,83±2 yıllık zaman dilimi düşünüldüğünde 2016-2018 döneminin yorumlanması için gerekli süre henüz tamamlanmamıştır. Ek olarak bu dönemde doçentlik ölçütlerine getirilen tezdən yayın olma şartının (UAK, 2019) etkisinin yorumlanması için de bu sürenin dolmamış olduğu akıldaki tutulmalıdır.

Diğer tezler oranla büyük çoğunluğu oluşturmasına rağmen yayınlanma oranları ve tezlerin yayınlandığı veri tabanları

açısından devlet üniversiteleri, sağlık bilimleri üniversitelerine bağlı eğitim araştırma hastaneleri ve özel üniversiteler arasında anlamlı fark bulunmamıştır (Tablo 4).

Bu çalışmada saptanan %37,4'lük tez-yayın oranı 1980-2005 yılları arasında ülkemizde tamamlanan 22,625 tıpta uzmanlık tezini inceleyen geniş tabanlı bir çalışmadaki (Özgen ve ark. 2011) psikiyatri tezleri için %6,9'luk oranın hayli üzerindedir. Aynı çalışmada tez-yayın oranı aile hekimliğinde %0,9; acil hekimliğinde %7,3; halk sağlığında %1,5; mikrobiyolojide %4,2; ürolojide %5,7; beyin cerrahisinde %6,8; genel cerrahide %5; göz hastalıkları ve cerrahisinde %3,8; kulak burun boğaz hastalıkları ve cerrahisinde %4,2 olarak bildirilirken; tüm tıpta uzmanlık tezleri içinde tezlerin yayın oranı üniversitelerde %6,6; devlet hastanelerinde ise %1,3 olarak belirlenmiştir. Bu bulgu her ne kadar tüm tıp dalları için yapılan bir çalışmadan alınmışsa da bizim bulgularımızla karşılaştırıldığında, psikiyatri ana bilim dalı adına kurumlar arasındaki farkın ortadan kalkması, devlet hastaneleri açısından önemli bir ivmeye işaret edebilir.

Aile hekimliği alanında 1981-2008 yılları arasında tamamlanan tezleri inceleyen bir başka çalışmada PUBMED veri tabanında yayın oranı %2,8; SCI %2,1; Google Scholar'da 5,7 olarak bulunmuş; %92,8 oranında kesitsel-geriye dönük araştırma tipinin kullanıldığı bildirilmiştir (Yaman ve ark. 2011). Mikrobiyoloji alanında 1998-2007 yılları arasındaki tezleri inceleyen bir çalışmada tez-yayın oranı %11,4 bulunurken veri tabanlarına göre bir değerlendirme yapılmamıştır (Sipahi ve ark. 2014). Halk sağlığı alanında 2009 yılına dek yapılmış tezleri inceleyen bir çalışmada uluslararası indekslerde tez-yayın oranı %11,9'dur (Sipahi ve ark. 2012). SCI ve SCI-E indeksli dergilerde yayın oranlarını araştıran son yıllara ait diğer çalışmalarda bu oran üroloji tezlerinde %32,7 (Yüksel ve ark. 2018); beyin cerrahisi için %18 (Öğrenci ve ark. 2016); genel cerrahi için %22 (Mayir ve ark. 2017); göz hastalıkları ve cerrahisi için %18,5 (Bayramlar ve ark. 2015); kulak burun boğaz hastalıkları ve baş-boyun cerrahisi için %36,3 (Kalcıoğlu ve ark. 2016) olarak güncellenmiştir. Bu bakımdan psikiyatri anabilim dalında son yıllardaki yaklaşık 6 katlık artış sevindirici olmakla beraber diğer tıp dallarındaki yükselme de göz önünde bulundurulduğunda hâlen yeterli düzeyde değildir. Acil hekimliği için 1998-2013 yılları arasındaki tezleri değerlendiren bir diğer çalışmada ise SCI ve SCI-E'de yer alan dergilerde yayın oranı %5,8 olarak saptanmıştır (Çevik ve ark. 2015). Bu oran tüm tıp dallarında yapılan tezlerin yayınlanma oranlarının çok üzerindedir. Bu yüksekliğin sebebine dönük çalışma gözden geçirildiğinde diğer tıp dallarında yapılan tezlerden farklı olarak ileriye dönük yapılan tez araştırma oranının yüksekliği (%53,7) karşımıza çıkmaktadır.

Araştırmamızda tezlerde kullanılan araştırma biçimlerinde kesitsel ve geriye dönük yöntemli çalışmalar tüm çalışmaların %87,8'ini oluşturmaktadır. Yayına dönüşümde kesitsel-geriye dönük çalışmalarda oran %35 iken, oranın bilimsel kanıt

değeri daha yüksek olan ileriye dönük çalışmalarda %55'e, karşılaştırmalı olanlarda %44'e, kontrollü çalışmalarda ise %100'e yükseldiği ve araştırma biçimleri arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir (Tablo 2). Bu bağlamda henüz tez deseni oluşturulurken acil hekimliği alanında olduğu gibi bilimsel kanıt değeri daha yüksek olan araştırma biçimlerinin seçilmesinin tezin yayın olmasında etkin rol oynayabileceği düşünülmelidir.

İncelenen tezlerde hayvan ve insanda ilaç çalışmaları; laboratuvar tetkiki, görüntüleme, nörokognitif testler kullanılarak yapılan çalışmalar; ileriye dönük, kontrollü ve karşılaştırmalı tezlerin tamamına yakını üniversiteler tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu durum kurumların imkânlarının tezlerin konu ve ağırlıklı olarak yöntemine yönelik seçimlerinde belirleyici olabileceğinin göstergelerinden biri olarak yorumlanabilir. Araştırmamızda Sağlık Bilimleri Üniversitesi çatısı altındaki eğitim araştırma hastanelerinde adayların sıklıkla bilimsel kanıt değerinin daha düşük olduğu kabul edilen görüşme, anket, ölçek yöntemlerini seçtikleri anlaşılmaktadır, ancak araştırmamızın ağırlık merkezini oluşturan devlet üniversitelerinde de tezlerin çoğunluğunda aynı yöntemlerin kullanılması ülkemizdeki bilimsel araştırma olanaklarının kısıtlılığına dair kaygıları da beraberinde getirmektedir.

Çalışmamızda tezlerin konuları ve yayın olma oranlarına dair anlamlı farklılık bulunmazken, tezlerin yapıldığı kurum ve konuları arasında anlamlı fark bulunmuştur (Tablo 3). Tezlere dair düzenlenen yönetmelikte (Tıpta ve Dış Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği, 2014) tez konu seçiminin tez danışmanı eşliğinde adayın da istediği konulardan yapılması gerektiğine dair vurgu, tez konusu seçiminde danışman ve adayın ilgi alanlarına dair bir belirleme olacağına dair önemli bir noktadır. Bununla birlikte kurum olanakları ve hasta ulaşılabilirliği de konu seçiminde belirleyici etmenlerden olabilir. Nitekim araştırmamızda adli psikiyatriye ilişkin tezlerin hemen tamamının (15/17) Sağlık Bakanlığı'na bağlı bir eğitim araştırma hastanesi olan Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde (BRSHH) yapılması bu noktada iyi bir örnek olabilir. Bu seçimin BRSHH'nin Türkiye'de eğitim araştırma hastaneleri içerisinde adli psikiyatri alanında en fazla yatak kapasitesine sahip olan (Ulusal Ruh Sağlığı Eylem Planı, 2011) ve bu alanın uzmanlık eğitiminde geniş yer bulduğu (S.B.Ü. Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi 2017-2018 Eğitim Programı, 2019) bir kurum olması, ek olarak bu konuda ülke çapında bir danışma merkezi özelliği taşıması nedeniyle olabileceği akla gelmektedir. Bu bağlamda adli psikiyatri tezlerinin bu kurumda yoğunlaşması tez konusu seçiminde danışman ve aday dışında kurumun imkânları, araştırma görevlisi eğitimindeki yeri ve hasta ulaşılabilirliği gibi birçok etmenin bir arada etkisine dair çarpıcı bir bulgu olarak değerlendirilebilir.

Tez danışmanları tezin yayın olmasındaki bir başka önemli unsurdur (Özgen ve ark. 2011). Araştırmamızda tezlerin yayın olmasında tez danışmanlarının yardımcı doçent olması (%67,2) diğer unvanlı danışmanlara göre anlamlı düzeyde yüksektir. Eski adlandırmaya göre üniversite bünyesinde tez danışmanı olarak uzman bulunmadığından bu çalışmada uzmanlara dair verilerin tamamı sağlık bilimleri üniversitelerine bağlı eğitim araştırma hastanelerinden edinilmiştir. Bu kurumlarda üretilen tez yayınları oranının, günlük iş yüküne rağmen, doçent (%31,4) olan tez danışmanlarıyla aynı düzeyde bulunması uzman hekimlerin bilimsel yayın üretme ve akademik beklentileri lehine pozitif bir gelişme olarak yorumlanabilirken doçent olan tez danışmanlarının yer aldığı tezlerdeki yayın oranlarında saptanan düşme akademik beklentilerle ilişkilendirilebilir. Bu sayıltı acil hekimliğinde doçentlik sonrası bilimsel yayınların izlendiği bir çalışmada doçentlik öncesine göre yayın sayısındaki anlamlı düşüklükle de uyumludur, bununla birlikte akademik kariyer beklentisinin yayın yapmadaki tek itici güç olması yayın nitelik ve sayısını olumsuz etkileyebilecek etmenlerden de olabilir (Çalışkan ve Aksay 2012). Ülkemizdeki uluslararası yayın yapma oranlarını inceleyen bir çalışmada, toplam uluslararası yayın sayısının, ülkemizdeki toplam öğretim elemanı sayısına oranı 0,18 olarak belirtilmektedir. Aynı çalışmada ülkemizdeki her 6 öğretim üyesinden sadece birinin, uluslararası dizinlere giren yayınları olduğuna dikkat çekilmektedir (Ak ve Gülmez 2006). Diğer yandan araştırmamızda doçentlik sonrası dönemden farklı olarak profesörlerin tez danışmanı olduğu tezlerdeki yayın oranlarının yüksekliği, psikiyatri ana bilim dalı için ülkemizde akademik anlamda yayın yapma sürekliliği açısından olumlu bir gösterge olarak da yorumlanabilir. Bununla beraber tez danışmanı olarak görev alan profesör sayısı yardımcı doçentlerle karşılaştırıldığında hâlâ profesörlerin çok yüksek oranda tez danışmanı olarak görevlendirildiği anlaşılmaktadır. Bu durum ülkemizde farklı bilim dallarında da geçerli olabilmektedir (Yaman ve ark. 2011). Sayısal açıdan aradaki büyük farka rağmen yardımcı doçentlerin danışman olarak yer aldığı tezlerdeki yayın üstünlüğü bilimsel yayın yapmada uzman ve yardımcı doçent kadrosunda çalışan genç araştırmacılara fırsat verildiğinde ülkemiz bilimsel yazınına katkılarının ne ölçüde artabileceğine de işaret edebilir.

Tez çalışmasının yayınlanması açısından akademik kariyer yapan ve yapmayan gruplar arasında akademik kariyer yapan grup lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır. Bu da yine tezin yayın olmasına ilişkin uzmanlık adayına bağlı etmenlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı biçimde tez yazarlarının tezde birinci isim olması ve uzmanlık eğitimi sonrasında tezle benzer alanda bilimsel araştırma yayını yapmaya devam etmeleri ile akademik kariyer arasında anlamlı farklılık bulunmuştur (Tablo 5). Ek olarak akademik kariyer yapma ile uzmanlık eğitiminin tamamlandığı kurumlar arasında üniversiteler lehine (%92) anlamlı fark gösterilmiştir.

Tüm bu sonuçlar adayların daha en başta uzmanlık eğitimi alacakları yer seçimini yaparken de geleceğe dönük bir seçim yapmış olabilecekleri ya da üniversitelerde uzmanlık öğrencilerinin akademik kariyer için daha fazla yönlendirilme şansı buldukları biçiminde okunabilir. Tezlerinde birinci isim olan uzmanlık öğrencilerinin uzmanlık yaşamlarının sonraki dönemlerinde daha fazla akademik kariyer yapması da yine bu seçimin etkisi olarak yorumlanabilir. Ancak her ne kadar bu araştırmada elimizde bu konuyu değerlendirebileceğimiz yeterli veri bulunmasa da eğitim alınan kurumların fiziksel ve eğitim temelli olanaklarının etkisinin gözden kaçırılmaması gerektiği unutulmamalıdır. Hizmet yükü daha yoğun olan eğitim araştırma hastanelerindeki uzmanlık adaylarının bu konuda bilimsel yarışa baştan eşit şartlarda katılamadıklarını söylemek de abartılı olmayabilir.

Tip tezlerindeki tez-yayın oranlarındaki düşüklük aslında pek çok gelişmekte olan, hatta gelişmiş ülkelerde bile önemli bir bilimsel sorun olarak görünmektedir (Sipahi ve ark. 2014). Bu oranlara bakıldığında Fransa'da %17 (Salmi ve ark. 2001); Peru'da %17,6 (Arriola-Quiroz ve ark. 2010); Finlandiya'da %23,8 (Nieminen ve ark. 2007) ve Hindistan'da %30 (Dhaliwal ve ark. 2010) oranlarında tezden yayına dönüşüm bildirilmektedir. Uzmanlık eğitimi tamamlamış hekimlerin uzmanlık eğitimi sırasında hazırladıkları tezlerin, tez hazırlama sürecinde karşılaştıkları zorlukların belirlenmesi, tez hazırlanmasına yönelik öneri ve görüşlerinin alınması ve öneri geliştirilmesini amaçlayan bir çalışmada çalışmaya katılan hekimlerin akademik unvandan ve uzmanlık alanından bağımsız olarak tezlerini hazırlarken zaman bulmada sorun yaşamalarına rağmen tezlerinin uzmanlık alanlarına bilimsel katkı yaptığını belirttikleri; ayrıca tez hazırlamanın bilimsel düşüncüyü geliştirmek, araştırma yapmak ve yazarlık konusunda gelişmeye olanak sağladığını ifade ettikleri belirlenmiştir (Saydam ve ark. 2014). Aynı çalışmada uzmanlık tez çalışması öncesinde araştırma yöntemlerine yönelik yeterli bir eğitim alma konusundaki sorunların her akademik seviye ve uzmanlık alanı düzeyinde olduğunun belirlenmesi son derece önemlidir.

Bu sebeple alana katkı sunacak geniş ölçekli çalışmalar hala önemini korumaktadır.

SONUÇ

Bu çalışmada tezlerin yayın olmasında etkili etmenler incelenirken adaya ve tez danışmanına bağlı tezin araştırma biçimi, tez danışmanının unvanı, akademik kariyer yapma gibi değişkenler öne çıkmıştır. Bu makalede ileride tez hazırlayacak uzman adayları için tezin yayın olmasının önemi ve tezin yayın olması için dikkat edilmesi gereken noktaların altı çizilerek ileriye dönük genç araştırmacılara ve tez yönetecek danışmanlara ışık tutulmaya çalışılmıştır.

Çalışmamızda yapılan tüm psikiyatri tezlerine ulaşılamaması önemli kısıtlılıklardan birisi olarak belirmektedir. Çünkü ancak ULAKBİM/YÖKSİS tabanında yer alan ve tez sahiplerinin onay verdiği, bilgilerin tam olarak yüklendiği tezler incelenebilmiştir. Ayrıca tezlerin yayın süresi ortalamasının 2,83±2 yıl olduğu hesaba katıldığında çalışmamızda 2016 ve sonrasına ilişkin tezlerin verileri eksik değerlendirilebilmiştir.

Ayrıca Türkiye'de üniversite ve eğitim araştırma hastanelerindeki araştırma destekleme olanakları, etik kurulların yapılması ve bu çerçevede gündeme gelen olası yönlendirmelere ulaşılamamıştır. Bu tip farklılıkların akılda tutulması gereken önemli etmenler olarak kısıtlılık ya da araştırma yapma iklimini etkileyen etmenler olarak ele alınması gerekebilir.

Teşekkür

Yazımıza katkılarından dolayı Prof. Dr. Serpil Kuyucu Yıldız'a çok teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

- Ak MZ, Gülmez A (2006) Türkiye'nin uluslararası yayın performansının analizi. Akademik İncelemeler Dergisi 1:25-43.
- Alhas A (2006) Lisansüstü Eğitim Yapmakta Olan Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Lisansüstü Eğitime Bakış Açıkları (Ankara İli Örneği). Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Arriola-Quiroz I, Curioso WH, Cruz-Encarnacion M ve ark. (2010) Characteristics and publication patterns of theses from a Peruvian Medical School. Health Info Libr 27:148-54.
- Bayramlar H, Karadağ R, Kanra Gürtürk AY ve ark. (2015) Publication patterns of ophthalmology residency dissertations in Turkey. Eur J Gen Med 12:213-6.
- Cone JD, Foster SL (1993) Dissertations and Theses from Start to Finish: Psychology and Related Fields. Second edition, Washington DC, American Psychological Association.
- Çalışkan Tür F, Aksay E (2012) Publishing by emergency medicine physicians: only for academic advancement? Tr J Emerg Med 12:77-81.
- Çevik E, Karakuş Yılmaz B, Acar YA ve ark. (2015) Systematic analysis of theses in the field of emergency medicine in Turkey. Turk J Emerg Med 15:28-32.
- Çıtak N, Altaş Ö (2012) The perspective of thoracic surgery and cardiovascular surgery residents in Turkey on situation of medical training programs and institutions. Türk Göğüs Kalp Damar Cerrahisi Dergisi 20:826-34.
- Dhaliwal U, Singh N, Bhatia A (2010) Masters theses from a university medical college: publication in indexed scientific journals. Indian J Ophthalmol 58:101-4.
- Kalcıoğlu MT, Eğilmez OK, Karaca S ve ark. (2016) Publication rates of otolaryngology theses from Turkey in peer-reviewed journals. Kulak Burun Bogaz İhtis Derg 26:143-51.
- Karaman S, Bakırcı F (2010) Türkiye'de lisansüstü eğitim: sorunlar ve çözüm önerileri. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi II:94-114.
- Mayır B, Bilecik T, Çakır T ve ark. (2017) Analysis of the publishing rate and the number of citations of general surgery dissertations. Turk J Surg 33:33-6.
- Nieminen P, Sipilä K, Takkinen HM ve ark. (2007) Medical theses as part of the scientific training in basic medical and dental education: experiences from Finland. BMC Med Educ 7:51-9.
- Ogunyemi D, Bazargan M, Norris K ve ark. (2005) The development of a mandatory medical dissertations in an urban medical school. Teach Learn Med 17:363-9.

- Öğrenci A, Ekşi MŞ, Özcan-Ekşi EE ve ark. (2016) From idea to publication: publication rates of theses in neurosurgery from Turkey. *Neurol Neurochir Pol* 50:45-47.
- Özgen Ü, Eğri M, Aktaş M (2011) Publication pattern of Turkish medical theses: analysis of 22.625 medical theses completed in years 1980-2005. *Türkiye Klinikleri J Med Sci* 31:1122-31.
- S.B.Ü. Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi 2017-2018 Eğitim Programı (2017) <https://bakirkoyruhsinireah.saglik.gov.tr/TR,103171/2017-2018-egitim-programi.html>. Ulaşım Tarihi: 22.02.2019
- Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıpta Uzmanlık Eğitimi Bilimsel Kurulu (TUEK) (2017) Tıpta Uzmanlık Eğitiminde Kalite. www.sbu.edu.tr. Ulaşım Tarihi:26.02.2019
- Salmi LR, Gana S, Mouillet E (2001) Publication pattern of medical theses, France, 1993-98. *Med Educ* 35:18-21.
- Saydam MB, Özgülner N, Darendeliler F (2014) Medical speciality dissertations: contribution to a controversial issue with a research study. *Journal of Higher Education and Science* 4:176-81.
- Sevinç B (2001) Türkiye'de lisansüstü eğitim uygulamaları, sorunlar ve uygulamalar. *DEÜ Eğitim Fakültesi Dergisi* 34:25-40.
- Sipahi H, Durusoy R, Ergin I ve ark. (2012) Publication rates of public health theses in international and national peer-review journals in Turkey. *Iran J Public Health* 41: 31-5.
- Sipahi OR, Serin DÇ, Pullukçu H ve ark. (2014) Publication rates of Turkish medical specialty and doctorate theses on medical microbiology, clinical microbiology and infectious diseases disciplines in international journals. *Mikrobiyol Bul* 48: 341-5.
- T.C. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı Doçentlik Başvuru Şartları. www.uak.gov.tr Ulaşım Tarihi:27.02.2019
- T.C. Sağlık Bakanlığı Ulusal Ruh Sağlığı Eylem planı (2011) <https://dosyamerkez.saglik.gov.tr/Eklenti/30333,ulusal-ruh-sagligi-eylem-planipdf.pdf?0>. Ulaşım Tarihi:30.07.2019
- Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği T.C. Resmi Gazete. Tarihi:26.04.2014. Sayı:28983.
- Yaman H, Kara İH, Baltacı D ve ark. (2011) Qualitative evaluation of theses written in area of family medicine in Turkey. *Konuralp Tıp Derg* 3: 1-6.
- Younes RN, Deheinzelin D, Birolini D (2005) Graduate education at the faculty of medicine of the university of São Paulo: quovadis? *Clinics* 60: 6-8.
- Yüksel M, İpekçi T, Tunçkaran A (2018) Publication rates of dissertations written in medical faculties of Turkey in the field of urology between the years 2008 and 2011, and citation analysis: a cross-sectional study. *Turk J Urol* 44:341-5.